Poštnina plačana v gotovini. Maribor, ponedeljek 25. aprila 1938 Štev. 94. Leto XII. (XIX.)

Cena 1 Din

MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA"

Uredništvo in uprava: Maribor, Grajski trg 7 / Tel. uredništva in uprave 24-55
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din / Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

Naše malokmetijstvo

Da vidimo, kaj je z našim slovenskim malokmetijstvom! Po uradni statistiki iz leta 1931, splošen popis o imovinskem stanju našega podeželja, smo imeli v dravski banovini sledeče posestniške razmere: Število kmetij po velikosti: 0.01—0.50 ha, domačij 18.234, skupaj 4422 ha; kmetij 0.51—1 ha, domačij 13.208, skupaj 9842 ha; kmetij 1—2 ha, domačij 19.695, skupaj 29.173 ha; kmetij 2—5 ha, domačij 37.655, skupaj 125.809 ha; kmetij 5—10 ha, domačij 28.832, skupaj 207.704 ha; kmetij 10—20 ha, domačij 24.470, skupaj 344.021 ha; kmetij 20—50 ha, domačij 10.785, skupaj 306.579 ha; kmetij 50—100 ha, domačij 1264, skupaj 82.427 ha; kmetij 100—200 ha, domačij 299, skupaj 40.173 ha; kmetij 200—500 ha, domačij 131, skupaj 38.838 ha; kmetij preko 500 ha, domačij 55, skupaj 89.658 ha. Skupno torej 154.628 domačij s 1,278.638 ha.

Pod pojem »malokmetijstvo« spada posestvo do 5 ha zemlje. Takšnih kmetij imamo skupno 88.792 ali 57%. Teh 88.792 kmetij pa meri samo 169.246 ha ali 13% celokupne naše obdelane slovenske zemlje. — 57% vseh slovenskih kmetijskih domačij poseduje samo 13% slovenske zemlje. To jasno kaže, v kakšnem gmotnem stanju se nahaja večina slovenskega kmečkega ljudstva. Kmetija sama ga ne more rediti. Zato se mora pečati z dninarstvom, z obrtjo in delom v tovarnah. Jasno je, zakaj kmečke ljudstvo, katerega ne more preživljati onih par pedi njive, travnika in vinograda, pritiska v mesto in pomnožuje množico.

O tem nad vse kritičnem stanju slovenskega kmečkega človeka so že pred svetovno vojno mnogo pisali, razpravljali in tudi znanstveno obravnavali. Od lepega števila socialnih delavcev in raziskovalcev slovenskega malokmečkega ozir. bajtarskega ali, po novejšem izrazoslovju, kmečko-delavskega vprašanja naj omenim samo tri predstavnike, ki jih je že zagrnila črna zemlja. To so dr. Janez Evang. Krek, dr. Janže Novak in Albin Prepeluh. Zadnji je dolgo dobo 30 let svojega publicističnega delovanja posvetil omenjenemu vprašanju! Obupen je bil krik našega kmečkega ljudstva po svetovni vojni, ko se je začela izvajati agrarna reforma, katere junaška branitelja sta bila med drugim Albin Prepeluh in dr. Janže Novak, se še vsi dobro spominjamo. Ta krik po zemlji še danes ni utihnil. Uradna statistika nam kaže, da imamo v Sloveniji še vedno 1749 kmetij z nad 50 ha zemlje, skupno 251.086; t. j. da poseduje okrog 1% kmetijskih veleobratov skoraj 20% obdelane zemlje! Tega stanja naše socialne in gospodarske razmere ne morejo več dolgo prenašati. Danes pa doživljamo, da se vrača zemlja inozemskim veleposestnikom.

Večina našega kmečkega ljudstva je siromašna. Rešiti ga iz bede, je mogoče edino s pomočjo zadružne ideje. Z zadružništvom ustvariti naše kmečko delavsko, obrtno in industrijsko gospodarstvo je prava in edino mogoča pot.

V duhu potreb in organizatornega razvoja današnje dobe, se je K. D. leta 1932 preosnovala v zadrugo, da bi tako lahko čim bolj koristila našemu kmetijstvu vobče, zlasti pa malokmetijstvu, ki samo ne more voditi niti odgovarjajoče trgovine niti moderne proizvodnje.

To »slovensko malokmetijstvo«, ki pa ni naša specialiteta in ga najdemo v isti ali še revnejši obliki v Hrvaškem Zagorju, Hrvaškem Primorju, Dalmaciji, Bosni, Hercegovini, Črni gori, deloma v Stari Srbiji, si lahko opomore samo v skupni borbi vseh jugoslovanskih malokmetijcev, nikako: pa ne v ozkogrudnem slovenoborstvu.

Tako »slovensko malokmetijstvo« kakor jugoslovansko kmetstvo sploh ima, je imelo ter bo imelo svoje močne glasnike, ki pojdejo preko vseh onih, ki sicer pravijo, da »radi tehnične nepopolnosti in velike politične ozkosrčnosti hočejo nekaj boljšega, delajo pa ravno to, proti čemur pravijo, da se hočejo boriti!

Inž. Teržan.

Praška vlada je s Henleinovimi izjavami zadovoljna

PRAGA, 25. aprila. **V tukajšnjih političnih krogih se živahno komentira govor, ki ga je imel na včerajšnjem kongresu sudetske nemške stranke strankin vodja Konrad Henlein. V vladnih krogih so s Henleinovimi izjavami zadovoljni, ker so pričakovali radikalnejših zahtev. Tudi opozarjajo v teh krogih na to, da so si dovolili govorniki na prvi kongresni dan izredno ostre izpade proti praški vladi, kateri so očitali, da je bila vsa ta leta gluha za nemške zahteve in ki je šele sedaj uvidela potrebo sporazuma. V praških vladnih krogih vidijo v Henleinovih zahtevah umerjenost. Najvažnejše, kar je prinesel kongres v Karlovih varih, je, da niso sklenili preloma vsakršnih pogajanj s Prago. Prevladuje mnenje, da je dobil Henlein iz gotove strani mig, da bi sedaj v dobi splošne napetosti ne prenapel loka. Pri tem so mu zagotovili takojšnjo pomoč, če bi pogajanja s Prago ne dovedla do uspeha, ali pa če bi praška vlada poskušala kršiti dogovorjeni sporazum.**

Osem zahtev Henleinove stranke

PRAGA, 25. aprila. **Konrad Henlein je na kongresu sud. nemške stranke v Karlovih varih izjavil, da so Nemci proti svoji volji prišli v češkoslovaško republiko. Ker so bili proti svoji volji vključeni v to republiko, ne morejo sodelovati s Čehi. Nemci zahtevajo popolno spremembo v tolmačenju češke zgodovine, revizijo tolmačenja, da so Čehi nekakšen nasip slovanstva proti nemškemu »Drang nach Osten«, nadalje revizijo stališča, s katerim se je država uvrstila med sovražnike nemštva. V svrho sporazuma s praško vlado bi bilo treba v smislu Henleinovih izjav ustreči sledečim osmim zahtevam: Vpostavitev popolne enakopravnosti, priznanje sudetsko nemške skupine kot pravne osebe v svrho čuvanja enakopravnega stališča v državi. Priznanje ter ugotovitev nemškega naseljenostnega področja. Izgradnja nemške samouprave v nemškem naseljenostnem področju. Zaščitne odredbe za one državljane, ki so izven sklenjenega nemškega naseljenostnega področja. Priznanje načela: V nemškem področju nemške javne nameščence. Polna svoboda priznanja k nemštvu in nemškemu nazoru.**

Na Ogrskem hočejo Židom vzeti zemljo

BUDIMPEŠTA, 25. aprila. **Vlada je pripravila osnutek za ureditev razdelitve židovske posesti. Navedeni osnutek vsebuje v smislu informacij določbo, po kateri ne bo smelo ostati v židovskih rokah več posesti, kakor jo lastnik lahko sam obdeluje. Za razlastitev potrebna sredstva bo oskrbela država in je v to svrho predvidenih 40 milijonov pengöv.**

Hore Belisha v Rimu in Parizu

RIM, 25. aprila. **Razgovor angleškega vojnega ministra Hore Belisha z Mussolinijem se je pričel včeraj popoldne. Od leta 1935 je to prvi osebni kontakt člana angleške vlade z Mussolinijem. Po razgovoru, ki je trajal 40 minut, je sledil razgovor z zunanjim ministrom grofom Cianom v palači Chigi. Angleški vojni minister se je danes dopoldne odpeljal z letalom v Pariz, kjer je gost predsednika francoske vlade. Temu obisku pripisujejo spričo takojšnje zaporednosti po obisku v Rimu poseben politični pomen.**

Neguš bo deležen italijanske pokojnine

PARIZ, 25. aprila. **Po poročilih iz Londona prevladuje v tamkajšnjih političnih krogih prepričanje, da ne bo imela italijanska vlada po izpolnjeni formalnosti priznanja italijanskega imperija v Ženevi ničesar proti temu, da se negušu prizna primerna pokojnina. Neguš, ki je bil kupil hišo v Bathu, je moral hišo zapustiti in se nahaja v finančnih stiskah, ker podpira vse vidnejše abesinske emigrante.**

DUNAJ, 25. aprila. **»Neues Wiener Tagblatt« objavlja izjavo predsednika dunajske akademije umetnosti profesorja Aleksandra Poppa, ki je zbudila ogromno pozornost. Profesor Popp odkriva podrobnosti o tajnah glavne zgradbe bivše domovinske fronte, ki je bila dovršena pred padcem starega režima. Profesor Popp navaja, kako je obstojal tajni ozki hodnik, ki je spajal sobo, v kateri se je navadno nahajal bivši zvezni kancelar dr. Schuschnigg, s tajnim podzemskim hodnikom, ki je vodil do neke javne zgradbe v Herengasse. Zanimivo je, da ni bil v originalnih načrtih te zgradbe zarisan noben tajni hodnik.**

Politično obzorje

Senatorja dr. A. Kramer in Ivan Pucelj poročata o položaju

V soboto zvečer je bil v nabito polni gornji dvorani Narodnega doma lepo uspel občni zbor sreske organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke za mesto Maribor. Na občni zbor so prišli številni zavedni pristaši in mariborski somišljeniki Jugoslovenske nacionalne stranke, ki so pozorno in z velikim zanimanjem sledili poteku občnega zbora, zlasti pa izvajanjem senatorjev in ministrov dr. A. Kramerja ter Ivana Puclja, ki sta poročala o notranje in zunanje političnem položaju.

Krasno uspeli zbor je otvoril s toplimi pozdravnimi besedami predsednik sreske organizacije JNS za mesto Maribor dr. Franjo Lipold, ki je ob viharnem aplavzu navzočih pozdravil predvsem senatorja in ministra dr. Kramerja in I. Puclja, nato narodna poslanca A. Lukačiča ter I. Prekorška. Zatem se je spomnil zaslužnih strankinih delavcev, ki so preminili, in sicer prvega podpredsednika mariborske sreske JNS dr. F. Lašiča, ki je bil obenem predsednik krajevne organizacije JNS za II. mestni okraj, nadalje bivšega narodnega poslanca A. Hajdinjaka, ter vrlih in delavnih funkcionarjev JNS Blaža Bonče ter I. Turka. V jedrnatih obrisih je g. dr. Franjo Lipold poročal nato o uspešnem delovanju sreske organizacije JNS za mesto Maribor v pretekli poslovni dobi. Sledili sta poročili tajnika V. Spindlerja ter M. Cimermana, ki je poročal mesto obolelega blagajnika J. Guština. Tov. Šega je zatem predlagal razrešnico ter je občni zbor z odobravanjem vzel vsa poročila na znanje. Volitve novega odbora letos ni bilo in so se vršile le dopolnilne volitve na mesta funkcionarjev, ki so bila radi smrti izpraznjena.

Na dnevnem redu sta bili zatem poročili senatorjev dr. A. Kramerja ter Ivana Puclja. Navzoči somišljeniki JNS so pazljivo in s strnjenim zanimanjem sledili izvajanjem obeh govornikov. Senator dr. A. Kramer je očrtal novo situacijo, v kateri smo se znašli Slovenci po priključitvi Avstrije Nemčiji. Proti temu mi kot nacionalisti sicer ničesar nimamo, vendar pa bomo lahko vzdržali v novi situaciji le z **okrepitvijo jugoslovenske zavesti ter s povdarkom jugoslovenskega programa,** s katerim se mora zlasti prepojiti naša mladina. Podčrtal je nujno potrebo, da se pri nas izvaja politika, ki jo je izgradil blagopokojni kralj Aleksander Ujedinitelj. Le tako se bomo lahko ubranili pred pojavi psihološke prirode ter gospodarske in kulturne penetracije, s katerimi moramo računati. V okviru svojih globoko zajetih izvajanj se je senator dr. A. Kramer pomudil tudi pri nekaterih zanimivih notranje političnih zadevah, ki so zbudile živahno pažnjo navzočih zborovalcev.

Senator Ivan Pucelj pa je dopolnil izvajanja senatorja dr. A. Kramerja z orisom nekaterih značilnih dogodkov v našem notranje političnem in gospodarskem življenju v zadnjem času. Omenjal je novo 4 milijardno posojilo ter nove oziroma povišane dajatve. Izčrpno je navajal okoliščine, pod katerimi se bo določala in pobirala nova cerkvena doklada. S statistično podprtimi navedbami je primerjal delež Slovenije pri investicijskih akcijah v primeru z deležem nekaterih drugih pokrajin naše države, na

Kulturni razgledi

Pionirji kulturnega in narodnoobrambnega dela ob naši meji

Ob včerajšnjem veličastnem zboru ZKD

Včeraj predpoldne so se sestali v našem obmejnem Mariboru pionirji našega kulturno prosvetnega dela, da pred svojimi delegati polagajo obračun svojega dela v pretekli poslovni dobi. Letošnji občni zbor mariborske Zveze kulturnih društev, ki deluje neumorno in vztrajno že od leta 1925, je bil sklican v mali dvorani Narodnega doma, ki so jo delegati posameznih društev dodobra zasedli. Potek občnega zbora, ki ga je otvoril in vodil dolgoletni in neutrudno delavni zvezin predsednik Janko Pirc, nam je potrdil neoporečno dejstvo, da so se pionirji našega kulturnega dela znašli pri delu ter da jih je silna moč ljubezni do nacije priklenila še tesneje h kulturnemu in narodnoobrambnemu dejstvovanju.

Uvodne besede zborovodečega so veljale vsem zbranim delegatom posameznih v Zvezo kult. društev včlanjenih društev ter ostalih kulturnih in narodnoobrambnih organizacij, imenoma pa zastopniku Zveze kmečkih fantov in deklet dr. I. Rosini, zastopniku naše meje Jošku Tomažiču, zastop. Sokola prof. L. Struni, delegatu marib. sokolske župe Saldi ter zastopniku ljubljanske ZKD g. Dušanu Verbiču. Tople spominske besede so bile izrečene na naslov nedavno preminulega nacionalnega borca **pok. dr. Ferda Lašiča, čigar spomin so vsi navzoči počastili s klici »Slava«.**

Poročila zvezinih funkcionarjev, iz katerih se zrcali obsežno ter prizadevno delo naših kulturnih delavcev, so si sledila po sledečem vrstnem redu: **predsedniško Janko Pirc, tajniško Franc Golež, blagajniško Fran Cvetko, za nadzorni odbor pa Alojzij Cotič.** Iz vseh teh poročil posnemamo v bežnem pregledu enoletnega kulturnoprosvetnega dela nekaj zanimivih podatkov o izvršenem delu.

Bistveni element kulturnega dela, ki spada v okvir naše ZKD, je širjenje narodne misli in zvestobe do Kralja in domovine. To delo opravlja ZKD v našem obmejnem ozemlju s knjigo, gledališkimi igrami ter domačo pesmijo, ki vodi naš rod do ljubezni do svojega sočloveka. S tem delom si bomo sami s podesetorjeno silo tudi odslej pisali svojo narodno zgodovino. To delo pa zahteva in kliče po sistematiki in vnaprej določenem načrtu. Naši kulturno prosvetni delavci morajo z intenzivnim delom postati glasniki novega časa. Klic po koncentraciji vseh narodnih sil še ni bil nikdar tako glasen kakor je danes. Naj bi nas ta klic našel pripravljene, da postanemo res orači naše bogate njive in sejalci zdravega narodnega semena.

Pogled nazaj razgrinja pred nami obseg požrtvovalnosti naših podeželskih prosvetnih delavcev, ki nam ga osvetljujejo naslednje številke: V mariborski Zvezi kulturnih društev je včlanjenih 315 društev ter 11 posameznikov z najmanj 20.000 člani. Vse delo je porazdeljeno **na več odsekov kakor n. pr. knjižničarski, dramatski, predavateljski, propagandni itd.** V tesni medsebojni povezanosti so ti odseki opravili ogromno delo. Preko 56 gledaliških odrov je šlo 219 gledaliških predstav, 15 lutkovnih odrov je pripravilo 98 predstav za našo mladino, dočim so pevska društva absolvirala 98 pevskih nastopov, 13 godb pa 126 godbenih nastopov. Razen tega 566 predavanj ter 282 raznih drugih prireditev. Zvezino premoženje izkazuje din 273.000 gotovine, 2,300.000 inventarja, dočim znaša vrednost nepremičnin nad 100.000 din. Skupno premoženje vseh v Zvezi včlanjenih društev je narastlo preko 5 milijonov dinarjev. Število knjižnic se je razveseljivo dvignilo in sicer na 240 z 72.000 knjigami. Zvezin arhiv dramatskih iger pa je pomnožen na 750 knjig s 457 igrami. Predavateljski odsek beleži v preteklem letu 27 dobro obiskanih predavanj. Že iz vseh teh navedenih številk lahko razvidimo, da je bilo delo ZKD kljub težavam pozitivno.

Pri volitvah je bila izvoljena naslednja nova uprava: Predsednik Janko Pirc, odborniki Franjo Bratož, Franjo Cvetko, Josipina Cerinškova, dr. Anton Dolar, Franjo Golež, Ivan Kejžar, Marino Kralj, dr. Franjo Krulc, Ivan Robnik, Vekoslav Spindler, Jože Škilan in Ivan Tomažič. Nadzorni odbor: prof. Lojze Bizjak, Alojzij Cotič in Klemenčič Jože. Častno razsodišče: dr. Franjo Lipold in dr. Igor Rosina.

Po poročilih zvezinih funkcionarjev, ki so bila sprejeta s toplim odobravanjem, se je vnela živahna debata, v katero so posegli številni delegati. Iznešeni so bili uvaževanja vredni predlogi g. Mihe Vahtarja in Mirka Vaude. Pred zaključkom letošnjega lepo uspelega občnega zbora je spregovoril priznalne in bodrilne besede delegat ljubljanske ZKD g. Dušan Verbič, nakar je ponovno izvoljeni predsednik s toplim pozivom k složnemu in načrtnemu delu na izobrazbi našega obmejnega naroda zaključil krasno uspel zbor naših obmejnih kulturnih pionirjev.

primer vardarske, vrbaske in drinske banovine.

Potem, ko so se navzoči zborovalci s frenetičnim ploskanjem in toplim odobravanjem oddolžili obema govornikoma za informativna ter silno aktualna in poučna izvajanja, je spregovoril še jedrnato besedo našim železničarjem narodni poslanec A. Lukačič, nakar je dr. F. Lipold zaključil krasno uspeli zbor z apelom k vztrajnemu, organizatoričnemu in propagandnemu delu v vseh petih krajevnih mestnih odborih.

Sokolske vesti

Impozantén sokolski zbor na Rakeku

Veličasten sokolski zbor je bil včeraj na Rakeku, kjer se je naše Sokolstvo poklonilo pred spomenikom Viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Notranjska še ni videla take množice in še ni doživela enakega praznika. Pomembna govora sta spregovorila starešina ljubljanske sokolske župe dr. Pipenbacher, ki je govoril o pomenu včerajšnje sokolske svečanosti na Rakeku, ter zastopnik saveza SKJ br. E. Gangl.

Z mogočne sokolske pietetne manifestacije se je odposlala Nj. Vel. kralju Petru II. sledeča pozdravna brzojavka:

Nj. Vel. kralju Petru II. — Beograd. 5259 pripadnikov sokolske župe Ljubljana z odposlanci sokolskih žup Celje, Kranj, Maribor, Novo mesto in Zagreb se ob spomeniku velikega očeta blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja na Rakeku klanjamo njegovemu nesmrtnemu imenu in spominu. Obenem mislimo z ljubeznijo in vdanostjo na mladega kralja, ki mu pošiljamo s te pietetne svečanosti iskrene sokolske bratske pozdrave. Naj živi naš mladi kralj! Naj živi dom in rod Karađorđevićev! Naj živi Jugoslavija! Naj živi Sokolstvo! Zdravo! — Gangl.

Sportno gibanje

Tri lepe zmage mariborskega nogometa

Včerajšnja nedelja je bila po dolgem presledku zopet v znamenju zmag mariborskih klubov, katerim se je pridružila še zmaga Čakovačkega SK nad SK Kranjem. V prvenstveni tabeli se je situacija precej spremenila in zavzemajo klubi iz področja mariborskega OOLNP vsa tri prva mesta. Tabela izgleda sedaj takole:

Čakovački SK	6	5	1	0	18: 5	11
ISSK Maribor	6	3	2	1	12: 7	8
SK Železničar	6	2	2	2	15:11	6
SK Hermes	6	1	3	2	13:16	5
SK Kranj	6	1	1	4	5:16	3
SK Celje	6	1	1	4	4:12	3

Za prvo letošnje gostovanje ljubljanskega Hermesa v Mariboru je vladalo veliko zanimanje, ki je prišlo do izraza na samem igrišču SK Železničarja, kjer se je zbrala množica okoli 1000 gledalcev. Na igrišču je včeraj vladal popoln red in mir ter se ni pripetil niti najmanjši incident, kar je predvsem zasluga discipliniranosti moštev ter predvsem sodnika g. Vebleta iz Celja, ki je imel napeto in ogorčeno borbo za točke ves čas v rokah.

SK Železničar : SK Hermes 7:3 (2:1)

Vsi deli SK Železničarja so bili lepo povezani, izenačeni ter ni bilo v moštvu nobene slabe točke. Fantje so igrali z brezprimernim elanom, požrtvovalnostjo in kar je glavno: Napadalci so streljali iz vsake pozicije.

Hermežani so se nam predstavili kot borbeno moštvo, ki tudi nekaj zna. Njihovi napadalci so bili vedno nevarni, ne razpolagajo pa z zanesljivim strelcem, ki bi znal zrele prilike izkoristiti. Poraz, ki so ga Ljubljančani včeraj doživeli, je upravičen, ker je bilo domače moštvo mnogo boljše.

SK Slavija : SK Lendava 1:0 (0:0)

Kot predtekma se je odigrala odločilna tekma za prvenstvo mariborskega II. razreda in je bil rezultat

S to zmago si je pobreška Slavija utrla pot v prvi razred LNP. Sodil je v splošno zadovoljstvo g. Bergant.

ISSK Maribor : SK Celje 3:0 (1:0)

ISSK Maribor je na vročih celjskih tleh prepričevalno zmagal. Sodil je g. Čamernik iz Ljubljane.

Čakovački SK : SK Kranj 6:0 (4:0)

Kranjčani svojemu nasprotniku včeraj niso bili dorasli ter so morali kloniti boljšemu nasprotniku. Sodil je dobro g. Kopič iz Maribora.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: SK Ljubljana:Jugoslavija 3:0 (0:0).

Zagreb: Hašk:Slavija 4:1, Concordia: Bask 1:1.

Beograd: Gradjanski:BSK 2:0, Jedinstvo:Hajduk 2:2.

Praga: Svetovno prvenstvo ČSR:Bolgarija 6:0.

Frankfurt: Nemčija:Portugalska 1:1.

Dunaj: Budimpešta:Dunaj 5:3.

Gospodarske beležke

Spomladanski plemenski sejem rodovniške govedi pincgavske pasme v Ormožu. Kralj. Banska uprava Dravske banovine v Ljubljani priredi v sredo, dne 4. maja t. l. predpoldne na sejmišču v Ormožu, srez ptujski, plemenski sejem rodovniške govedi pincgavske pasme. Na ta sejem bo prignanih večje število dobre plemenske živine, osobito mladih plemenskih bikov od 12 do 24 mesecev starosti. Vsem interesentom je na ta način dana izredna priložnost za nabavo res dobre plemenske živine. Vse nadaljnje informacije daje Zveza selekcijskih društev za pinogavsko govedo v Ormožu.

Kino

Kino Union. Danes velefilm redke lepote v nemškem jeziku »V sedmih nebesih« z ljubko Simone Simon.

Mariborske novice

Iz finančne kontrole. Strokovno uradniški izpit so položili sledeči pregledniki: Valentan Konrad, Benje Franjo, Kurnik Albin in Račič Franjo. Za preglednike fin. kontrole so napredovali podpregledniki Gradišnik Janez, Seničar Štefan, Skornšek Janez in Pasteiner Oton.

Bela žena. V Vrbanovi ulici 2 je preminila 29letna delavka Terezija Lešnik, v splošni bolnišnici pa je izdihnila v častitljivi starost 73 let zasebnica Marija Kapun. Preostalim žalujočim naše toplo in iskreno sočutje!

Prvo predavanje 7. pedagoškega tedna. Nocoj ob 20. uri bo govoril v dvorani Ljudske univerze g. Julij Kontler, šolski upravitelj v Studencih pri Mariboru, o otroškem vrtcu ter njega pomenu za razvoj majhnega otroka. Matere in očetje otrok v predšolski dobi se posebno opozarjajo na to predavanje.

Izlet »Okoli Pohorja« s Putnikovim luksuznim avtokarom je radi nestalnega vremena preložen **na nedeljo, dne 1. maja t. l.** Spoznavajte ožjo domovino. Vožnja po izredno lepih pokrajinah: Dravska dolina in območje Pohorja, obisk krasne jame Huda Luknja. Vožnja s prvovrstnim kosilom v Dravogradu (hotel Komauer) le Din 80.— za osebo! Prijave pri »Putniku« Maribor-Ptuj.

S »Putnikom« v Graz v četrtek, dne 28. aprila. Izlet z modernim avtokarom. Vožnja in vizum le Din 100.—. Takojšnje prijave pri »Putniku« Maribor-Celje-Ptuj.

Nočni »lov« v petem okraju. V noči na nedeljo sta okoli polnoči prikolesarila iz Betnavske v Meteljkovo ulico dva kolesarja brez luči. Ko sta opazila stražnika, se je prvi od njih takoj peljal nazaj, drugi, ki ni mogel s kolesom okreniti, pa je odstopil, kolo odvrgel ter v divjem tempu pobegnil čez polja. Stražnik se je vsedel na kolo in zdirkal za pobeglim kolesarjem, ki pa ga ni mogel dohiteti, ker je medtem izginil v temno noč. Policija meni, da je imel stražnik opravka s tatovi koles. Dvokolo, ki ga je moški odvrgel, je znamke »Pastera« in ima evidenčno številko 2-102060.

Dvokolo v grmovju. Učenec Alojz Matjašič je našel v nekem grmovju za vojašnico Kralja Petra žensko dvokolo, ki ga je izročil policiji. Dvokolo je bilo nedvomno ukradeno in se naj lastnik javi pri predstojništvu mestne policije.

V posnemanje! Odborniki društva hišnih posestnikov v Mariboru so na žalni seji 21. aprila zbrali znesek 500 (petsto) din za dr. Lašičev obmejni sklad. Srčna hvala!

Avtobus povozil 9letnega dečka. Včeraj popoldne so se igrali radvanjski otroci v bližini Mandlove gostilne. V trenutku, ko je hotel prekoračiti cesto 9letni železničarjev sin Drago Blažič iz Gornjega Radvanja 26, ga je zagrabil prednji del avtobusa in se je nesrečni ter neprevidni otrok zgrudil ves krvav na tla. Zadobil je lažje poškodbe po rokah in nogah, dočim mu je karoserija dobesedno snela kožo z glave. Mariborski reševalci so ga morali prepeljati v tukajšnjo splošno bolnišnico, kjer se zdravniki trudijo, da bi ga ohranili pri življenju.

Narodno gledališče

Ponedeljek, 25. aprila: **Zaprto.**

Torek, 26. aprila ob 20. uri: **»Slehernik«.** Red A.

Preložitev gostovanja Vekoslava Janka. Ker je g. Janko v Ljubljani zadržan, se njegovo za četrtek določeno gostovanje preloži na soboto 30. t. m. za red C.

70letnica »Dalibora«. 16. maja poteče 70 let krstne predstave Smetanove tragične opere »Dalibor« pod osebnim njegovim vodstvom. Mariborsko gledališče se tega jubileja spominja s tem, da opero »Dalibor« v kratkem prvič postavi na oder s svojo lastno pri »Trubadurju« izvrstno uspelo opero.

Pred sodnim stolom pravice

40 let robije za pohorska morilca Bevardija in Šajtegla

Gorupova

Ko je preiskovalni sodnik zbral ves obtežilni material proti obema morilcema, je državno tožilstvo vložilo pri senatu treh sodnikov pri okrožnem sodišču v Mariboru obtožnico proti **Ivanu Bevardiju ter Ivanu Šajteglu,** ki se oba nahajata v preiskovalnem zaporu. Obtožena sta a) da sta oba dogovorno kot sostorilca dne 19. februarja 1938 pri Sv. Bolfenku na Pohorju 1. z udarci s sekiro in železnim batom usmrtila Stanka Dolničarja in Milko Gorupovo po zrelem prevdarku in iz koristoljubja, namreč radi tatvine pod 2) Gorup Milko tudi na okruten način tako, da sta ji povzročila čez 30 poškodb; 2. odvzela Dolničarju Stanku in Gorup Milki ali njuni zapuščini dva nahrbtnika, 2 para smuči, 2 para smuških čevljev, fotoaparat, žepno električno svetilko, par copat, nogavice, perilo, toaletni pribor, moško in žensko uro, razne jestvine, par sto dinarjev gotovine, v skupni vrednosti najmanj 2500 dinarjev z namero, da bi si pridobila s to prisvojitvijo protipravno imovinsko korist; b) v Mariboru ovadila oblastvom lažno zoper svoje prepričanje, da sta doli navedeni osebi storili kaznivo dejanje, z namero, da bi se začelo zoper nju kazensko postopanje in sicer 1. Ivan Bevardi dne 23. februarja 1938 preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča v Mariboru, da ga je Ivan Šajtegel dne 19. februarja 1938 ponoči v Spodnjem Radvanju z nožem napadel in poškodoval; 2. Ivan Šajtegel dne 23. februarja 1938 predstojništvu mestne policije v Mariboru, dne 1. marca 1938 pa preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča v Mariboru, da je Šega Blaž dne 19. februarja 1938 v Mariboru naklepoma nasnoval njega in Ivana Bevardija, da sta storila pod a) navedena kazniva dejanja in da je pri teh dejanjih Šega Blaž tudi dejanski sodeloval kot sostorilec. S tem sta zakrivila dve zločinstvi zoper življenje in telo po § 137/II-1, 4, eno tudi po § 167/I-2 k. z., prestopek tatvine po § 314/I-2, vsak po en prestopek zoper pravosodje po § 132/I k. z. ter naj se kaznujeta po §§ 167/II, 314/I-2, 139/I, 62 in 30 k. z., Ivan Šajtegel pa tudi po § 76/II.

Ivan Bevard je bil rojen leta 1917 v Krčevini pri Ptuju kot nezakonski otrok,

ko je bila njegova mati Pavla stara komaj 19 let. Varuh mu je bil najprej njegov stari oče Pavel Bevardi, dne 20. III. 1931 pa je bila postavljena za varuhinjo Bevardijeva mati. Ivan Bevardi je obiskoval v Ptuju osnovno šolo, v letih 1926 do 1931 pa gimnazijo. V šoli je bil len, omejen, nenadarjen, predrzen in neodkrit in je moral prvi razred ponavljati. V drugem razredu je bil z odlokom ministra prosvete od 24. decembra 1930

radi vlomnih tatvin izključen iz vseh srednjih šol v državi.

Služil je nato kot trgovski vajenec najprej v Ptuju, nato pa v Mariboru. V letu 1934 so se namreč Bevardijevi preselili v Sp. Radvanje, kjer je teta Bevardijeve matere Marija Sihrovski kupila Bevardijevi materi posestvo. Po letu 1934 Bevardi ni imel stalnega posla, temveč je opravljal le priložnostna dela, večinoma pa postopal brez dela. Živel je na račun matere, ki ga očitno ni znala vzgajati, mu nasprotno cela dajala potuho. Mati je potrebovala moškega delavca na svojem posestvu. Mesto da bi bil Ivan Bevardi prijel za delo, je mati najela delavca Franca Kranjca, ki od maja 1937 stanuje pri Bevardijevih. Ivan Bevardi pa se je rajši klatil v družbi enakih tovarišev in prihajal domov stalno šele pozno ponoči. Pod takimi okolnostmi ni čuda, da je sin Ivan svoji materi zrastel preko glave:

Začel je od svoje matere zahtevati denar

in druge stvari, če mu pa mati ni ustregla, jo je pretepel in ji doma razbijal pohištvo in druge predmete. Ivan Bevardi je po celi okolici znan kot delamržnež in nasilnež. **Dne 4. aprila 1936 je vrgel, nahujskan od matere, sosedi kos opeke s tako silo v glavo, da jo je smrtnonevarno poškodoval in ji trajno skazil obraz. Radi tega sta bila Ivan Bevardi in njegova mati obsojena s sodbo okrožnega sodišča v Mariboru z dne 11. decembra 1936, in sicer Ivan Bevardi na dva meseca strogega zapora, pogojno na dve leti.**

Ivan Šajtegel

je obiskal osnovno šolo v Slovenskih Konjicah. Bil je sicer dobro razvit, v šolo pa je hodil neredno in se je rajši potepal. V šoli je bil svojeglav, potuhnjen in lažnjiv, kradel je sošolcem razne stvari, zagrešil je celo vlom pri sosedu. Starši se za njegovo vzgojo niso dosti brigali in so mu dajali potuho. Že od njegove rane mladosti živita njegova roditelja ločeno. Ivan Šajtegel je bil star komaj 7 let, ko je njegova mati navezala stike z Mihaelom Obrulom, s katerim živi že 13 let v izvenzakonski skupnosti. Obrul, ki se predstavlja kot Šajteglov krušni oče, je bil že 10 krat kaznovan radi različnih deliktov, med drugim celo radi umora. Ko so Šajteglovi stanovali v Mariboru v Vojašniški ulici, je bilo njihovo stanovanje pravo leglo nemorale in zatočišče tatov. Ivan Šajtegel ni imel nobenega stalnega posla, le za krajšo dobo je sprejel kako službo, večinoma pa je bil sploh brezposeln in je opravljal le priložnostna dela. Kljub temu pa je imel denar za pijančevanje in za posečanje kina. Tudi on se je družil z enakimi ničvrednimi tovariši, ki so se shajali pri njem. Zadnji dve leti je imel ljubavno razmerje z neko Frančko H., ki je še mladoletna. Od nje je dobival denar, ona mu je tudi večkrat plačala zapitek v gostilni. Često jo je pretepal, če mu ni hotela dati denarja. S sodbo okrožnega sodišča v Mariboru z dne 7. maja 1937

je bil Šajtegel obsojen radi 4 vlomov in 2 prestopkov tatvine na 6 mesecev strogega zapora

ter je to kazen prestal dne 20. julija 1937.

Oba, Bevardi in Šajtegel, sta se seznanila,

kakor sama navajata, šele tri tedne pred 19. februarjem 1938. Že to kratko znanstvo pa je zadostovalo, da sta postala intimna prijatelja in začela snovati načrte za razne zločinske podvige.

Hiša Bevardijeve matere v Spodnjem Radvanju

stoji ob vznožju Pohorja, tik ob markirani poti, ki vodi na vzhodni del Pohorja. Tako je Bevardi imel priliko opazovati turiste, ki po tej poti v velikem številu zahajajo na Pohorje. Bevardi je tudi dobro poznal vse bližnjice, ki vodijo na ta del Pohorja. Baje sta oba, Bevardi in Šajtegel, v petek 18. februarja 1938 sklenila, da bosta vlomila pri nekem kmetu na Pohorju, ki prihaja vsako soboto mimo Bevardijeve hiše na mariborski trg. Ko pa Bevardi naslednjega jutra dotičnega kmeta ni opazil ter to sporočil Šajteglu, sta se odločila,

da pojdeta popoldne na Pohorje, ter tam umorita in oropata kakega turista.

Kakor sama trdita, sta šla najprej le oprezovat, a sta srečala le mladega smučarja, ki pa sta ga pustila očitno radi tega, ker se pri njem nista nadejala izdatnega plena. Ker nista srečala potem nobenega turista več, sta se vrnila.

Prišla sta že do vznožja Pohorja, ko sta jima okrog 17. ure prišla nasproti sedaj pokojna Stanko Dolničar in Milka Gorup,

ki sta vsak nesla smuči in nahrbtnik. Pri teh dveh sta Bevardi in Šajtegel pričakovala precej plena.

Ivan Šajtegel je že poprej poznal Dolničarja

kot polirja pri stavbni tvrdki Tönnies, ki je izvrševala pri tvornici Doctor in drug neka zidarska dela. Šajtegel, ki je bil pod Dolničarjevim vodstvom v mesecu novembru 1937 nekaj časa zaposlen pri teh delih, je menil, da mora Dolničar imeti precej denarja pri sebi.

Tako sta se Bevardi in Šajtegl odločila, da bosta umorila in oropala Dolničarja ter njegovo spremljevalko.

V to svrho je

Bevardi pripravil morilno orodje

in sicer sekiro in železni bat, to je skoro 45 cm dolg vozni svornik. Sekiro je obdržal sam, bat pa je izročil Šajteglu. Dolničar in Gorupova sta šla po markirani poti proti Sv. Bolfenku na Pohorju. Bevardi in Šajtegl pa sta šla po bližnjicah in ju trikrat prehitela.

Prvič sta ju počakala pri Srnčevi viničariji,

kjer se pot cepi. Čim sta ugotovila, da sta Dolničar in Gorupova ubrala severno pot proti Sv. Bolfenku, sta šla za njima in ju zopet prehitela. Dolničar in Gorupova sta začela najbrže sumiti, da Šajtegl in Bevardi nimata poštenih namenov.

Radi tega ju je Gorupova, kakor sama navajata, vprašala, kam gresta,

nakar ji je Bevardi odvrnil, da sta namenjena k nekemu znancu pri Sv. Arehu. Očitno, da ne bi zopet naletela na Bevardija in Šajtegla, sta Dolničar in Gorupova čakala približno četrt ure, nakar sta šele šla dalje.

Medtem sta Bevardi in Šajtegl prišla do bukovega gozdička nad mrzlim studencem pri kapeli Sv. Anton,

od koder je do Sv. Bolfenka še dobrih 10 minut hoda. Ta kraj sta si izbrala za napad.

Krajevne razmere so tu izredno ugodne napadalcu. Pešpot je namreč tu ozka in vodi v jarku, kojega bregova sta strma in 2 do 3 m visoka. Žrtev, ki jo kdo tu napade, ne more zbežati niti na levo, niti na desno. Bevardi in Šajtegl sta se baje vsedla na posekano deblo ob poti in čakala. Kako se je zločin izvršil, se v vseh podrobnostih ne da ugotoviti. Oba morilca trdita,

da je Bevardi, čim sta se žrtvi približali — bilo je to okoli 20. ure — vstal in prosil Dolničarja za cigareto.

Dolničar da mu je odvrnil, da je nima. **V tem hipu pa da ga je Bevardi udaril s sekiro po glavi. Dolničar se je radi udarca opotekel in padel, še prej pa Bevardija z nožem dvakrat sunil v levo stegno. Medtem je Gorupova, ki je šla za Dolničarjem, začela klicati na pomoč in hotela pobegniti, pa jo je Šajtegl prestregel in jo z več udarci z železnim batom pobil na tla.**

Od tu dalje pa si Bevardi in Šajtegl nasprotujeta: Bevardi trdi, da je le enkrat udaril Dolničarja s sekiro po glavi, vse ostalo pa je opravil Šajtegl. Ta pa pravi, da je parkrat udaril Gorupovo z železnim batom po glavi, tako, da je padla na tla, vse ostalo pa da je izvršil Bevardi.

Pri ogledu na licu mesta so našli na poti dve veliki krvni mlaki, oddaljeni druga od druge kakih 7 m,

Dolničar

višje je bil pobit Dolničar, kakih 7 m nižje pa Gorupova.

Morilca sta nato zavlekla žrtvi po pešpoti kakih 20 do 30 m navzdol, od tam pa kakih 15 m proti severu v gozd. Tu sta Bevardi in Šajtegl še dalje udrihala po žrtvah, ki sta še kazali znake življenja. Krvni sledovi na snegu in

kaplje krvi po drevju, ki je bilo obrizgano s krvjo, kažejo, da so bile žrtvama šele tu prizadjane glavne poškodbe.

Zlasti velja to glede Gorupove, koje glava je bila globoka vtisnjena v zmrzli sneg in ki je zadobila po glavi nešteto udarcev. Gorupovi je bila narezana velika vratna arterija, iz katere je kri brizgala v curkih ter tako obrizgala drevje. **Bevardi in Šajtegl sta nato žrtvama pobrala vse, kar sta jima mogla vzeti.**

Hotela sta celo žrtvi sleči, da bi se polastila njune obleke, kar pa sta opustila, ker je bila obleka preveč krvava.

Pustila sta tudi Dolničarjevo smučarsko kapo, ki je bila presekana in krvava, prezrla pa sta zlato verižico s križem, ki jo je Gorupova imela okrog vratu in dva zlata prstana, ki ju je imela na rokah. Morilca sta

jestvine, ki sta jih našla v nahrbtnikih kar tam v bližini pojedla,

preložila vse stvari v en nahrbtnik, drugi nahrbtnik z dvema robcema, žensko smučarsko kapo in enim jabolkom pa odvrgla. Denar sta si razdelila, ostali plen pa sta zanesla do Bevardijeve hiše, da bi Bevardi plen razpečal, nakar bi si izkupiček delila. Pred razhodom sta si po lastnih navedbah prisegla, da ne bosta drug drugega izdala, in da bo oni, ki bi mu oblastva prišla na sled, prevzel vso krivdo nase. Šajtegl je šel nato domov spat, Bevardi pa je skril plen pod tla domačega svinjaka. Okrvavljeno sekiro je opral v bližnjem potoku, nato pa jo skril v žleb svinjaka. Železni bat je Šajtegl pustil na licu mesta.

Bevardi, ki je radi poškodb, prizadjanih po Dolničarju, precej krvavel, se je podal od doma še ponoči ob 1.30. uri na policijsko stražnico na Frankopanovi cesti,

kjer je prijavil, da sta ga dva neznanca ustavila okrog 18. ure na Pohorju blizu mrzlega studenca, pri čemer ga je eden brez povoda z nožem dvakrat sunil v levo stegno. Odtod je šel Bevardi v splošno bolnišnico v Maribor.

Pri raztelesenju trupel obeh žrtev, ki sta ga izvršila dr. Jurečko in dr. Pavlič, se je ugotovilo, da je Dolničar umrl radi otrpnjenja možganov in delne krvavitve v možganskem prekatu. Zadobil je dve absolutno smrtonosni poškodbi in sicer udarec z ostrino sekire na čelu, pri zadnjem z veliko silo. Presekani so bili koža, kost in možgani, ki **so izstopili iz 9 cm dolge in 3 in pol cm**

zevajoče rane. Lobanjska kost je bila zdrobljena in so se širile razpoke lobanjske kosti na vse strani. Drugo smrtonosno poškodbo je dobil radi udarca s topim predmetom, pri čemer mu je bil presekan desni uhelj in mu je bila zdrobljena desna senčnica. Smrtonosno poškodbo je zadobil radi udarca z ostrino sekire pod desno spodnjo ustnico, od koder je potekala 9 cm dolga zevajoča rana do kosti in zobov. Razen teh treh težkih poškodb je zadobil z ostrim predmetom še več lažjih poškodb in sicer nad levo obrvjo, na desnem licu, pod desno čelustjo, pod levo spodnjo ustnico in na levem ušesu ter kožne opraskanine na nosnem korenu, desnem licu in obeh rokah.

Gorupova je umrla radi otrpnjenja možganov in izkrvavitve iz vratne žile.

Zadobila je več silovitih udarcev z ostrotopim predmetom po lasišču tako, da ji je bila zlomljena lobanjska kost, od koder so se širile razpoke na vse strani. Zdrobljena je bila leva senčnica, zlomljena desna senčnica. Na obrazu je zadobila nešteto večinoma težkih poškodb, povzročenih z ostrino sekire. Na desni strani vratu je zadobila radi udarca s konico rezila sekire presekanino kože, živcev in mišic, segajočo do hrbtnice, presekanih je bilo tudi več žil, narezana pa je bila glavna arterija, iz katere je nastalo smrtonosno krvavenje. Vse polno poškodb je zadobila tudi na obeh rokah: desni četrti prst je bil razbit, na desnem sredincu sta bili dve presekanini kože, na levi roki do kosti segajoča prereznina kože, levi sredinec je bil zlomljen, na levem mezincu in prstancu je bilo več ran, leva roka je bila na hrbtu otečena, koža na njej odgrnjena. Na levem predlektju in na desnem kolenskem sklepu so se ugotovile krvne podplutbe.

V rani na desnem kazalcu so se našli lasje.

Poškodbe na obličju in desni strani vratu so ji bile povzročene, ko je ležala že na tleh.

V celoti je zadobila preko 30 poškodb. Iz vsega tega sledi, da se je v smrtnem strahu obupno branila pred napadalcema. Obe trupli sta vzbujali radi bestialne iznakaženosti uprav strahoten vtis.

Orožniki, ki so poznali Bevardija kot delamržneža in nasilneža, so ga z ozirom na njegove povsem neverjetne navedbe glede zadobljenih poškodb takoj osumili, da je sodeloval pri zločinu. Bevardi pa je vztrajal pri trditvi, da je bil napaden. Čim sta bili žrtvi identificirani, ter se je ugotovilo, da je moška žrtev Stanko Dolničar, pa se je preiskava preokrenila v drugo smer.

Stavbeno podjetje Tönnies je namreč meseca decembra 1937 odpustilo okrog 20 delavcev.

Nekateri od njih so potem tožili podjetje pri sreskem sodišču v Mariboru na plačilo mezde za odpovedni rok, češ da so bili nepravičeno in brez odpovedi odpuščeni.

Eden od teh delavcev je bil Blaž Šega.

Na podlagi njegove tožbe se je vršila razprava baš dne 19. februarja 1938. Šega je pravdo izgubil na podlagi pričevanja Dolničarja Stanka, ki je izpovedal, da je vsem delavcem pravilno odpovedal. Šega je bil radi te Dolničarjeve izpovedbe silno ogorčen, očital je Dolničarju, da je krivo pričal in mu celo v razpravni dvorani v sodnikovi navzočnosti pretil. Tudi po odhodu iz sodišča

je Šega glasno dajal duška svojemu ogorčenju

nad Dolničarjem, in izrekel glede njega razne pretnje. Pojavil se je tedaj sum, da je morda izvršil

zločin iz maščevanja eden od odpuščenih delavcev, pri čemer se je sum iz navedenih razlogov zgostil okoli Blaža Šege.

Šega pa je vsako krivdo odločno zanikal. Pri zaslišanju na policiji je povedal, da je dne 19. februarja po odhodu iz sodišča srečal okoli 13. ure v bližini vojašnice Kralja Petra dva mladeniča, od katerih je bil eden Ivan Šajtegel, dočim drugega ni poznal. Ko so Šegi predočili Bevardija, je v njem prepoznal dotičnega Šajteglovega spremljevalca.

S tem pa je Šega odkril policiji prvo sled za Šajteglom.

Sum zoper Šajtegla se je še bolj utrdil, ker je Šajtegl najprej trdil, da Bevardija sploh ne pozna in da kritičnega dne ni hodil v bližini vojašnice. Varnostna oblastva pa so v kratkem zbrala toliko obremenilnih dokazov zoper Šajtegla in mu dokazala toliko očitnih laži,

da je Šajtegel že 23. februarja dejanje in krivdo na policiji priznal.

Trdil je, da je pri zločinu sodeloval Bevardi.

Da pa bi se nad Šego, o katerem je domneval, da ga je izdal, maščeval, ga je lažno obdolžil, da je on nahujskal Šajtegla in Bevardija k zločinu in da je pri dejanju tudi sodeloval.

Šega da se je hotel maščevati nad Dolničarjem, ker je radi njegove izpovedbe izgubil civilno pravdo. Bevardi in Šega, da sta skupno pobila Dolničarja, nato pa da je Šega sam pobil še Gorupovo, dočim je Šajtegel stal le na straži. Naslednjega dne so varnostni organi odvedli Šajtegla in Šego na kraj bestialnega umora, kjer je Šajtegel nazorno kazal, kako je bil zločin izvršen. Pri tem je v celoti vztrajal pri svojih obdolžitvah glede Šege. Preiskovalnemu sodniku je Šajtegel dne 1. marca 1938 zopet opisal zločin enako, kakor že popreje na policiji ter vztrajal pri obdolžitvah glede Šege, četudi se je že v teku policijske preiskave spričo Šajteglovih konfuznih izpovedb ter Šegovega posrečenega alibija izkazala Šegova neprizadetost, kar smo svojčas že ugotovili. Šajteglu pa ni nazadnje preostalo nič drugega, kakor da je pod težo dokaznih okoliščin priznal, da ga je lažno obdolžil iz maščevanja, ker ga je Šega izdal policiji.

Ivan Bevardi pa se je, čim je izvedel, da so varnostni organi prišli Šajteglu na sled, hotel vnaprej zavarovati napram morebitnemu Šajteglovemu priznanju.

Radi tega je dne 23. februarja ovadil preiskovalnemu sodniku, da je šel dne 19. februarja popoldne s Šajteglom na Pohorje po suhljad. Ko sta se vrnila na Bevardijev dom, da ga je Šajtegel prosil, naj mu posodi sekiro, češ da bi si rad na Pohorju nasekal nekaj drv. Sekiro da mu je res posodil, nakar je Šajtegel zopet šel na Pohorje. Bevardi da se je podal v mesto in se je vrnil domov šele okoli 22. ure. Takrat pa da mu je prišel nasproti Šajtegel, ki je imel krvavi roki in povedal, da se je na Pohorju stepel. Bevardi da je od njega zahteval vrnitev sekire, Šajtegel pa da mu je odvrnil, da mu sekire ne more takoj vrniti in da mu jo bo vrnil pozneje. Ker pa je Bevardi zahteval sekiro takoj nazaj, in je Šajteglu zapretil, da ga bo sicer ovadil, da se je Šajtegel razjezil in sunil Bevardija z nekim ostrim predmetom dvakrat v levo stegno. Pri tem da mu je zagrozil, da se mu bo ravno tako zgodilo, kakor se je danes zgodilo dvema na Pohorju, če ga bo izdal, da je šel na Pohorje in da je Bevardija sunil z nožem. Bevardi je trdil, da se je doslej drugače zagovarjal in da se Šajtegla ni upal ovaditi radi tega, ker se je bal njegove grožnje. Ko pa je preiskovalni sodni predočil Bevardiju Šajteglovo priznanje, je Bevardi, ki je že pri policijski preiskavi na splošno in brez konkretnejših navedb priznal soudeležbo pri zločinu v bolj stranski vlogi, ne da bi pri tem obteževal Blaža Šege, ampak samo nekega neimenovanega »tretjega«, nazadnje vendarle priznal, da ga je sunil v levo stegno Dolničar v obrambi, ne pa Šajtegel.

Zagovora Bevardijev in Šajtegla sta bila v glavnem navedena že zgoraj.

Oba skušata drug drugemu naprtiti glavni delež krivde na zločinu in tudi drug drugega dolžita zasnove zločina.

Dočim Šajtegel odkritosrčno priznava, da sta sklenila, da bosta Dolničarja in Gorupovo umorila in oropala, se Bevardi, ki ga vse njegovo ravnanje kaže kot izredno zakrknjenega zločinca, skuša izmikati, češ da je upal, da žrtev ne bosta do smrti pobila in da je Šajtegla celo odvračal, ko je kakor besen mlatil po obeh žrtvah. Bevardi tudi trdi, da je ves plen pobral Šajtegel in mu izročil le 20 din uplenjene gotovine, češ da je bilo denarja v celem le 39 din. Šajtegel pa trdi ravno nasprotno, da mu je Bevardi izročil le 19 din z izjavo, da je bilo vsega denarja le 39 din in tudi Dolničarjevo uro da je vzel Bevardi.

Zagovora Bevardija in Šajtegla očitno nista iskrena. Ni dvoma o tem, da sta Dolničar in Gorupova imela s seboj najmanj par sto dinarjev gotovine. Dolničar je živel v takih razmerah, da niti misliti ni, da bi bil šel na Pohorje prenočevat le s par dinarji v žepu. Šajtegel je po zločinu razpolagal z gotovino in so se njegove navedbe glede pridobitve te gotovine vsaj deloma izkazale kot lažnive. Da sta se Bevardi in Šajtegel dogovorila, da bosta žrtvi umorila, se da dokazati po Šajteglovih navedbah, o kojih točnosti spričo tega, kar se je pozneje res zgodilo, ni dvomiti. Pri zločinu je Bevardi ves čas igral iniciativno vlogo — on je pripravil morilno orodje. Vse njegovo vedenje po zločinu in v preiskavi kaže, da je neprimerno bolj razumen in energičen od Šajtegla. Iz vsega tega pa je sklepati,

da je Bevardi zasnoval ves zločin.

Kar se končno tiče nagiba izvršitve zločina, priznata sedaj oba zločinca soglasno, da jima je šlo za plen, ki sta se ga nadajala. Svoje naravnost bestialno dejanje skušata opravičiti s trditvijo, da sta ravnala v stiski, ker sta bila lačna. Tudi ta njuna zagovora pa sta izmišljena. Glede Šajtegla je po njegovem lastnem priznanju ugotovljeno, da je imel na dan zločina in še pred njega izvršitvijo nad 100 din gotovine, tako da mu torej ni treba stradati. Prav tako pa tudi Bevardi ni trpel lakote. Ni sicer živel v razkošju, imel pa je doma dovelj krompirja in fižola, da bi se do sitega najedel. Pravi nagib roparskega umora dovolj jasno osvetljujeta zagovora Bevardija in Šajtegla samih glede uporabe uplenjenega denarja.

Bevardi trdi, da si je kupil za 10 din slaščic, dočim je ostalih 10 din izgubil, Šajtegel pa trdi, da je ropani denar zapravil v neki gostilni pri Devici Mariji v Breznu.

Oba torej roparskega umora nista izvršila iz lakote, temveč iz hrepenenja po zabavi in razkošju.

V razpravni dvorani št. 53

Danes dopoldne ob devetih se je pričela v razpravni dvorani št. 53 tuk. okrožnega sodišča obravnava pred malim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. Tombak, prisednika sta bila s. o. s. Lečnik ter s. o. s. dr. Čemer. Šajtegla je zagovarjal dr. M. Šnuderl, Bevardija pa dr. Stanjko, oba ex offo. Obtožbo je zastopal drž. tožilec dr. Dev. Za današnjo razpravo je bilo zanimanje občinstva toliko, da se je zbrala na sodišču velika množica, ki bi rada k razpravi, ki pa je bila radi starejše mladoletnosti Šajtegla in Bevardija tajna. Policija je na stopnišču k prvemu nadstropju napravila kordon in je odklonila dostop do prvega nadstropja vsakomur, ki se ni mogel legitimirati.

Sodba: Vsak na 20 let robije

Razprava sama je trajala pičlo uro. Ob 11. so spregovorili državni tožilec dr. Dev ter branilca gg. dr. Šnuderl in dr. Stajnko, nakar se je senat umaknil k posvetovanju, ki je trajalo deset minut. Ob 11.40 je predsednik senata dr. Tombak razglasil sodbo, v smislu katere sta Ivan Bevardi in Ivan Šajtegel kriva v smislu obtožbe in se obsodita vsak na 20 let robije. Senatni predsednik je pristavil, da se bo osebno zavzel za to, da oba ne bosta deležna nobene amnestije in da bosta kazen do zadnje minute odsedela. Isto je dejal tudi državni tožilec dr. Dev. V smislu sodbe bo moral Bevardi tudi odsedeti pogojno kazen dveh mesecev. Sodbo sta oba zločinca s smehljajem vzela na znanje.

Profesionalna vlomilska in tatinska družba strahuje mariborsko okolico

Varnostna oblastva so zajela veččlansko tatinsko in vlomilsko družbo, ki je v zadnjem času izvršila 24 tatvin in vlomov v bližnji mariborski okolici, predvsem v Krčevini, Košakih in Rošpohu. Aretiranih je doslej pet članov te tatinske in vlomilske družbe, ki je imela svoje tajno shajališče v Studencih pri Mariboru. Izsleditev te družbe je sledila neposredno po vlomu, ki je bil izvršen v Osetovo gostilno na Griču, o čemer smo že poročali in ob kateri priliki so drzni vlomilci in tatuni odnesli jestvin, pijače in raznih drugih predmetov v vrednosti okoli 2—3000 din. Sedaj pa se je ugotovilo, da so odnesli iz Osetove kleti tudi sod vina, v katerem je bilo okoli 60 litrov vina. Sod so skrili v bližnjem gozdu v nekem grmovju, kamor so hodili pit ukradeno vino. Oglasili so se tudi pri posestniku Avgustu Jerneju v Rošpohu, ki so mu odnesli krompirja, sadjevca, okoli 35 kg mesa in druge predmete. Očividno isti vlomilci so se vtihotapili tudi v klet posestnika Ivana Haja v Krčevini, ki so mu tudi odnesli večjo količino vina. Ti vlomilci so se potem takem očividno specializirali na jestvine, vino, žganje in sadjevec. Orožniki, ki so našli v Studencih celo zalogo ukradenih predmetov, so aretirance primorali, da so vrnili lastnikom 15 litrov žganja, razne jestvine ter okoli 80 litrov vina. Nekateri aretiranci so omenjene vlome že priznali.

Od aretiranih so trije člani vlomilske družbe iz Studencev, dva pa iz kamniškega jarka. Kolovodja teh tatinskih in vlomilskih pohodov je bil neki Karel Skupet iz Studencev, kjer so zbirali ukradene predmete, jih vnovčevali in od tega živeli. Tako so te vlomilske akcije zadobile obliko profesionalizma. Čast in priznanje vrlim orožnikom s komandirjem mariborske orožniške postaje g. Horvatom in narednikom Šosterjem, ki se jim je posrečilo, da so v kratkem času ter z energično preiskavo onemogočili nadaljnje strahovanje omenjene tatinske in vlomilske družbe.

Razno

Na zalogi imam kompletne **SPALNICE IN KUHINJE** Izdelujem po naročilu vse stanovanjske opreme, stavbena dela in popravila. Solidna izdelava! Nizke cene! Se priporoča Ivan Iršič, mizarstvo, Maribor, Mlinska ul. 21. 1977

AVTOTAKSI Leonid Kvitko, Maribor, Magdalenska ul. 34, telefon 28-82 1971

2500 DIN rabite, da zaslužite 1000 din mesečno doma! Postranski zaslužek! Dopise: »Anos«, Maribor, Orožnova 6. 2354

Prodam

LEPO POHIŠTVO naprodaj. Sp. Radvanje 26, Meško. 2420

IZREDNA PRILIKA! Spalnica, skoraj nova, ptičji javor, politirana, 12 komadov naprodaj. Kompara. Aleksandrova 48. 2421

Kupim

Kupim **HRANILNE KNJIŽICE** tudi za blago. Trgovski dom, Maribor. 2417

Sobo odda

SOBO s posebnim vhodom oddam s 1. majem. Lekarniška 7, 2422

LEPO SOBO s posebnim vhodom oddam. Naslov v upravi. 2425

Stanovanje

SOBO IN KUHINJO oddam. Nova vas Lorbekova 5. 2419

V najem

HIŠO dam v najem. Pekerska cesta 77 Zg. Radvanje. 2423

Službo dobi

ŠIVILJO ALI KROJAČA za fantovsko konfekcijo sprejmem takoj. Naslov v upravi lista. 2418

SPREJMEM VAJENCA za slikarsko in pleskarsko obrt. Frančiškanska ul. 13. 2424

Pomnite: *Večernik je edini obmejni slovenski dnevnik. Radi tega širimo ga in podpirajmo ga!*

Izdaja konzorcij »Jutra« v Ljubljani. Odgovorni urednik MAKSO KOREN. Za inseratni del odgovarja SLAVKO REJA. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik ravnatelj STANKO DETELA, vsi v Mariboru.